

INFORMASJONSBROSJYRE VOLDSOFFERERSTATNING

ADVOKATFIRMAET SALOMON JOHANSEN
Advokat Thomas Benestad

VOLDSOFFERERSTATNING

1. Hva er voldsoffererstatning?

Voldsoffererstatning er erstatning som ytes av staten ved Kontoret for voldsoffererstatning/-Erstatningsnemnda for voldsofre til skadelidte etter visse straffbare handlinger, som overfall, ran, voldshandlinger, mishandling, seksuelle overgrep m.m. Erstatning kan også gis (dersom vilkårene er tilfredsstilte) selv om gjerningspersonen ikke kan straffes. Dette kan være aktuelt hvor gjerningsmannen var under 15 år, var utilregnelig på hendelsestidspunktet eller ved en nødvergesituasjon. Erstatning kan dessuten ytes hvor personskaden er oppstått i forbindelse med hjelp til politiet e.l. i forbindelse med avverging av straffbar handling mv.

2. Hva er vilkårene for å få voldsoffererstatning?

Voldsoffererstatning er ikke noe som gis automatisk, skadelidte må søke aktivt om å få slik erstatning. Det må fylles ut et særskilt søknadsskjema.

Det er et vilkår at søkeren er påført en personskade som følge av en straffbar handling (som krenker livet, helsen eller friheten). Også etterlatte kan søke om erstatning. Videre kan barn som er vitne til vold mv ha rett på erstatning. Med personskade menes både fysisk og psykisk skade.

Voldsoffererstatning ytes hvor det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at skadelidte har vært utsatt for voldshandling mv som nevnt ovenfor. Det er derfor svært viktig å sikre bevis i slike saker. Voldshandlinger bør politianmeldes, skader bør dokumenteres ved journalføring hos lege/sykehus, det bør sikres navn til eventuelle vitner osv. I tillegg er det viktig å sikre bevis mht. tap (utgifter/inntektstap), f.eks. ved å ta vare på kvitteringer ol.

Det er et vilkår at den straffbare handling er anmeldt til politiet med begjæring om straff, og at begjæringen ikke senere er trukket tilbake.

Videre kreves at erstatningskravet medtas i en eventuell straffesak mot skadevolderen. I særlige tilfeller kan det ytes erstatning selv om dette vilkåret ikke er oppfylt.

Som hovedregel ytes voldsoffererstatning kun for voldshandlinger mv som har funnet sted i Norge. Dersom skadelidte/etterlatte har tilknytning til Norge på skadetidspunktet, kan det i visse tilfelle ytes erstatning for skadevoldende handlinger i utlandet. Dersom det i aktuelle land finnes tilsvarende ytelser forutsettes det at skadelidte søker dekning i dette landet.

Søknad om voldsoffererstatning må være fremsatt for Kontoret for voldsoffererstatning før erstatningskravet mot skadevolderen er foreldet etter reglene i foreldelsesloven. Det er likevel tilstrekkelig at søknaden om voldsoffererstatning fremsettes før straffansvar er foreldet etter reglene i straffeloven, eller før skadelidte er 21 år. Foreldelsesfristene i straffeloven avhenger av type voldshandling/strafferamme. Selv om en hendelse skjedde for mange år side trenger ikke saken å være foreldet, men det er derfor viktig å handle så raskt man kan.

Erstatning ytes ikke for forhold som kan kreves dekket etter bilansvarsloven. Dersom man blir skadet av et kjøretøy kan dette normalt ikke kreves dekket av voldsoffererstatningen. Slike krav skal rettes mot aktuelle bilforsikringselskap, eventuelt Trafikkforsikringsforeningen dersom man står overfor ukjent eller uforsikret kjøretøy.

3. Hva dekkes gjennom voldsoffererstatningen?

Voldsoffererstatningen dekker:

- påførte og fremtidige utgifter
- påført og fremtidig inntektstap
- menerstatning
- oppreisning
- forsørgertapserstatning

Voldsoffererstatningen har en nedre og en øvre grense. Erstatning ytes ikke når det tapet er under en minimumsgrense, og den øvre grensen er på 60 ganger grunnbeløpet for hvert skadetilfelle (kan fravikes i særlige tilfeller).

a) Påførte og fremtidige utgifter

Den som er påført personskade kan kreve erstatning for relevante og nødvendige utgifter. Hva som er dekningsmessig må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle, men kan f.eks. være egenandeler til lege, sykehus, fysioterapeuter, kiropraktorer, psykolog og utgifter til medisiner, behandlingsutgifter, reiseutgifter osv. Normalt dekkes også ødelagte klær og andre personlige bruksting som man hadde på seg.

Det er viktig å sikre seg dokumentasjon/bevis for sine utgifter mv. Husk derfor å ta vare på kvitteringer osv.

b) Påført og fremtidig inntektstap

Med inntektstap menes både:

- 1) inntektstap som følge av redusert/bortfall av arbeidsevne i arbeidslivet mv
- 2) inntektstap som følge av redusert/bortfall av arbeidsevne i hjemmet mv

Begge former for inntektstap kan gi grunnlag for erstatning.

Inntektstap beregnes konkret med utgangspunkt i de faktiske forhold ved og forut for voldshandlingen. Når det gjelder vurderingen av inntektstap som følge av redusert/bortfall av arbeidsevnen i arbeidslivet mv, må det blant annet sees hen til skadelidtes lønns-/arbeids-situasjon på skadetidspunktet, eventuelt også på arbeidserfaring, studiebakgrunn mv. Tilsvarende må det ved beregningen av inntektstap som følge av redusert/bortfall av arbeidsevnen i hjemmet mv, tas hensyn til de arbeidsoppgaver skadelidte utførte før uhellet sett i forhold til hva skadelidte klarer/ikke klarer etter voldshendelsen/mishandlingen. I denne forbindelse kreves det imidlertid at man i et parforhold omfordeler arbeidsoppgaver mv. For begge typer inntektstap kreves at skadelidte gjør hva man kan for å redusere tapet (tapsbegrensningsplikt/innretningsplikt).

c) Menerstatning

Menerstatning er erstatning for ”varig og betydelig skade av medisinsk art”, hvor det blant annet tas hensyn til menets medisinske art og størrelse og dets betydning for den personlige

livsutfoldelse. Med 'varig' skade menes at skaden må være av en viss varighet (ca 10 år eller lengre), og med 'betydelig' skade menes at den medisinske invaliditet normalt må være på 15 % eller mer.

Menerstatningen beregnes på grunnlag av den medisinske invaliditet (skadens omfang) og skadelidtes alder. Den medisinske invaliditet bestemmes normalt av spesialister på grunnlag av invaliditetstabell fastlagt av Sosialdepartementet.

d) Oppreisning

Oppreisning er erstatning tort og svie, og annen krenking eller skade av ikke-økonomisk art. Dette kan komme i tillegg til menerstatning, som også er dekning for ikke-økonomisk skade. Oppreisning kan også tilkjennes etterlatte. Oppreisning vurderes skjønnsmessig i den enkelte sak, hvor det blant annet legges vekt på skadevolderens skyld, handlingens objektive grovhet, den fornærmedes subjektive opplevelse av krenkelsen, samt arten/omfanget skader/skadevirkninger. I voldtektssaker og forsørgertapssaker foreligger standardiserte oppreisningssummer.

e) Forsørgertapserstatning

Den som ble forsørget av avdøde, for eksempel ektefeller/samboere og barn, kan kreve å få erstattet forsørgertap. Dette gjelder også for den som i nær fremtid kunne påregne forsørging. Det er et grunnleggende vilkår for erstatning at den som krever erstatning helt, eller delvis, faktisk ble (ville ha blitt) forsørget av avdøde. Det vil kunne foreligge forsørgelse selv om den etterlatte er i stand til å forsørge seg selv. Så lenge avdøde bidro til at den felles levestandard ble høyere enn gjenlevende kan make å opprettholde alene, vil det normalt foreligge en delvis forsørgelse. Avdødes bidrag kan ha vært i form av egen inntekt eller i form av ytelser (arbeid) i hjemmet. Omsorg av barn mv er også erstatningsberettiget. Ved erstatningsberegningen skal det vurderes både avdødes forsørgelses og den etterlattes muligheter for selv å bidra til sin egen forsørging. I tillegg ytes dekning av gravferd og eventuelle andre utgifter i anledning dødsfallet

f) "Barneerstatning"

Ved erstatning til barn og ungdom under 16 (på skadetidspunktet) gjelder i visse saker egne spesielle erstatningsregler. I disse tilfellene utbetales en standardisert erstatning, hvor erstatningsbeløpet avhenger av barnets/ungdommens medisinske invaliditet.

g) Eventuell medvirkning

Dersom skadelidte har medvirket kan voldsoffererstatningen settes ned, eller helt bortfalle.

4. Hvem behandler søknaden om voldsoffererstatning?

Voldsoffererstatning behandles av Kontoret for voldsoffererstatning. Klage på vedtak truffet av Kontoret for voldsoffererstatnings sendes til Erstatningsnemda for voldsofre.

5. Advokatbistand

Den som blir

- påført en betydelig fysisk og/eller psykisk skade
- utsatt for seksuelle overgrep, som voldtekt e.l.
- utsatt for familievold eller
- tvangsekteskap

vil ha rett på bistandsadvokat,

- 1) for å vurdere om man skal politianmelde saken,
- 2) hvis saken anmeldes til politiet; under politiets etterforskning,
- 3) i en eventuell rettssak; hjelp under hele domstolsprosessen, også i ankerunder
- 4) og for å søke om voldsoffererstatning.

Vi har lang erfaring med å bistå klienter over hele landet, både i straffesak og erstatningssak – herunder erstatningskrav mot Kontoret for voldsoffererstatning/Erstatningsnemnda for volds-ofre, mot forsikringsselskaper, NAV, overgriper mv.

En av våre advokater er oppnevnt som en av femten faste bistandsadvokater for Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett for perioden 2011 – 2017.